

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės mero
2024 m. liepos 12 d.
potvarkiu Nr. M-802

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Gandriukas“
direktoriaus
2024 m. liepos 12 d.
įsakymu Nr. V-33.

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „GANDRIUKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie įstaigą

Švietimo teikėjo pavadinimas – Kauno lopšelis-darželis „Gandriukas“.

Teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Grupė ir tipas – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Adresas: Ukmergės g. 19, Kaunas, tel. (8 37) 38 65 99, el. p. gandriukas.kaunas@gmail.com

Interneto svetainės adresas: www.kaunoldgandriukas.lt

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Šiuolaikinėje švietimo sistemoje pripažįstama, kad kiekvienas vaikas yra unikalus, turintis savo individualias savybes, poreikius ir gebėjimus. Ikimokykliniame amžiuje formuojasi vaiko socialiniai, emociniai, fiziniai, pažintiniai gebėjimai, kurie ugdomi įvairių veiklų metu. Kauno lopšelis-darželis „Gandriukas“ (toliau – mokykla) kuria aplinką, kurioje vaikai jaustųsi saugūs, vertinami ir suprasti. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis.

Pagrindiniai aspektai, kuriais vadovaujamosi organizuojant ugdymo(si) procesą:

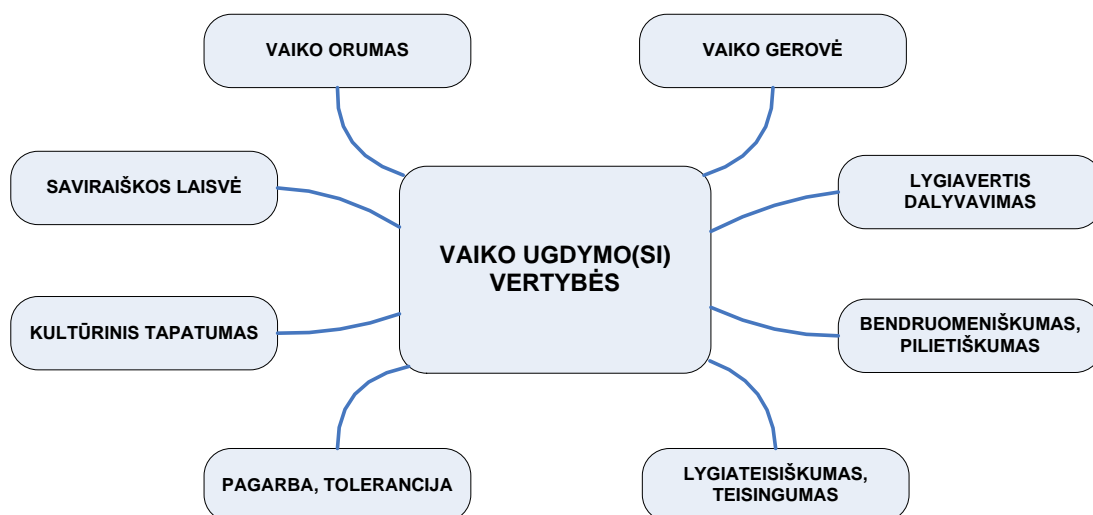
- ✓ **Individualumas.** Mokytojai, vaiko pagalbos specialistai stengiasi suprasti kiekvieno vaiko individualias savybes, įgūdžius, poreikius;
- ✓ **Įtrauktis ir tarpkultūrinis supratimas (UDM).** Kuriamas sėkmingas visų vaikų dalyvavimas bendrame ugdymosi procese, panaikinus ugdymo aplinkos barjerus, pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę. Lygių galimybių aplinka visiems vaikams, nepaisant jų kilmės, lyties, religijos ar kitų skirtumų;

- ✓ **Žaidimo skatinimas.** Laikas, skirtas laisvam žaidimui, kūrybiniam darbui ir atradimams, yra laikomas esminiu ugdymo proceso elementu. Mokykloje plėtojama visos bendruomenės žaidimo kultūra, skatinanti žaisti, kurti ir bendradarbiauti.
- ✓ **Patirtinis ugdymas(is).** Siekiama, kad vaikai ugdytųsi per patirtinę veiklą: stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, kuriant, pajaučiant.
- ✓ **Bendradarbiavimas su tėvais (globėjais).** Bendradarbiavimas su tėvais (globėjais) padeda geriau suprasti vaiko poreikius ir sukurti palankią ugdymo(si) aplinką mokykloje ir namuose;
- ✓ **Saugumas ir gerovė.** Siekiama užtikrinti vaikų fizinį, emocinį ir psichologinį saugumą.

Atsižvelgiant į vaikų idėjas, poreikius, pomėgius, siekiame sukurti motyvuojančią ir prasmingą vaikų patirtį. Ugdymas įstaigoje grindžiamas sąveikos paradigma. Svarbu, kad ugdymo(si) procese sąveikautų visos grupės: vaikas-šeima-mokykla. Sutelktai, kryptingai ir kompleksiškai dirbdami dėl vaiko gerovės, siekiame padėti ugdytiniams įgyti bendrųjų gebėjimų, įgalinančių nuolat mokytis, pažinti, suprasti, atsakingai veikti ir kurti, gyventi kartu – bendrauti ir bendradarbiauti. Įstaigoje plėtojamas įtraukusis ugdymas, kurio pagrindinis tikslas – pagarba vaikų įvairovei, pagalba kiekvienam vaikui ir jo šeimai. Mokykloje taikoma į vaiką ir šeimą orientuota „Geros pradžios“ ugdymo metodika.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Ikimokyklinio amžiaus vaikams labai svarbu įgyti ir stiprinti vertybes, kurios tampa pagrindu jų vystymuisi ir socializacijai. Mokyklos vertybės, kurios glaudžiai siejasi su visu ugdymo(si) turiniu (pav. 1):

1 pav. Vaiko ugdymo(si) vertybių schema.

Vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.

Vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.

Saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.

Lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.

Lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi.

Pagarba, tolerancija – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus.

Bendruomeniškumas, pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.

Kultūrinis tapatumas - pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikų poreikiai

Ankstyvajai vaiko raidai būdingas spartus, netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi ne vienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Pedagogai sudaro sąlygas prigimtinėms vaikų galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis.

Sudarytos sąlygos integruotam užsieniečių, daugiakalbių ir (ar) iš užsienio grįžusių vaikų ugdymui(si). Tenkinami alergiškų, kitokio tikėjimo, vegetariškos mitybos vaikų poreikiai. Grupės formuojamos užtikrinant vaiko dienos ir ugdymo režimo fiziologinius ir amžiaus ypatumus, laikantis higienos normų reikalavimų. Užtikrintas vaikų saugumas mokykloje bei lauko žaidimų aikštelėse.

Stengiamės tenkinti kiekvieno vaiko unikalius poreikius. Šiems poreikiams tenkinti išnaudojamos ne tik grupių patalpos, bet ir kitos erdvės: salės, edukacinė erdvė, lauko klasė, įstaigos kiemo teritorija.

Mokykloje taip pat tenkinami gabių vaikų ugdymo(si) poreikiai: poreikis būti pripažintam ir pastebėtam, poreikis bendrauti su kitais panašių gebėjimų ir interesų vaikais. Jie turi galimybę

tobulinti savo gebėjimus ir talentus dalyvaujant įvairiose miesto, respublikos ar tarptautiniuose renginiuose, konkursuose, viktorinose, varžybose.

Kiekviena darželio grupė – atvira, savita, turinti savo originalų stilių, pavadinimą. Kiekvienas vaikas priimamas toks, koks jis yra. Gerbiamas vaiko individualumas, sukurta visapusiška vaiko ugdymąsi skatinanti aplinka. Siekiame tenkinti pagrindinius vaiko poreikius: saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, bendradarbiavimo, pažinimo, saviraiškos.

Poreikis jaustis saugiai. Siekiama, kad kiekvienas vaikas jaustųsi saugus, gerbiamas, girdimas, sulauktų paramos ir pagalbos, kai jos reikia.

Poreikis judėti. Sudaromos sąlygos vaikų aktyviai veiklai - judėti, bėgioti, sportuoti, laiptoti (aktyviai veiklai skirtose zonose: sporto salėje, lauko aikštelėse, parkuose).

Poreikis žaisti. Kiekvienas vaikas turi laiko, erdvės, galimybių žaisti. Žaisdamas jis išreiškia savo socialinę patirtį, bendrauja.

Poreikis bendrauti, draugauti. Vaikas nori dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis. Turėti draugų, būti gerbiamas, kitų pripažintas, kaip turintis savitų gabumų, vertingų savybių, išlikti savitu, skirtingu nuo kitų.

Poreikis pažinti, patenkinti savo smalsumą. Tenkindamas savo smalsumą: tyrinėdamas, klausinėdamas, kurdamas, išbandydamas, atrasdamas - vaikas kaupia žinias ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.

Poreikis produktyviai ir kūrybingai veiklai. Vaikams suteikiamos galimybės tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos spontaniškų ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvų (globėjų) ir įstaigos bendruomenės vaidmuo yra nepaprastai svarbus. Tėvų palaikymas ir bendradarbiavimas yra esminiai veiksniai, užtikrinantys vaikų gerovę, jų vystymąsi ir sėkmingą įsiliejimą į ugdymo(si) procesą. Tėvų (globėjų) poreikiai įvairūs ir daugialypiai. Jie siekia ne tik užtikrinti savo vaikų saugumą ir gerą savijautą įstaigoje, aktyviai dalyvauti švietimo procese, bendrauti su mokytojais, specialistais, bet ir gauti informaciją apie savo vaikus, jų pažangą.

Nuolat siekiame, kad vaiko tėvai (globėjai) dalyvautų ugdymo procese ir taptų aktyviais bendruomenės nariais. Bendraujant ir bendradarbiaujant su ugdytinių šeimomis, kuriama mokyklos bendruomenė, kultūra, vertybės, tradicijos, užtikrinama ugdymo(si) tąsa ir kokybė. Tėvus (globėjus) kviečiame dalyvauti įvairiuose organizuojamuose renginiuose, projektuose, įsitraukti į įstaigai svarbių klausimų sprendimus, išsakyti savo nuomonę bei pastebėjimus. Lopšelyje-darželyje atliekami įvairūs tyrimai, kuriais siekiama ne tik išsiaiškinti kaip galėtume patobulinti ugdymo(si) procesą, bet tobulėti visomis kryptimis.

Bendradarbiavimo su šeima ir bendruomene formos

Įstaigoje pasitelkiamos įvairios bendradarbiavimo formos: skelbimai, atvirų durų dienos, darželio/grupių susirinkimai, pokalbiai, dalyvavimas įstaigos savivaldoje, šventės, parodos, akcijos, bendros išvykos, projektai, elektroninis dienynas „Mūsų darželis“, darželio „Facebook“ paskyra, el. paštas, įstaigos internetinė svetainė, tyrimai, apklausos, pagalbos vaikui specialistų konsultacijos. Mokytojai ir pagalbos vaikui specialistai ne tik konsultuoja tėvus, bet ir rengia pranešimus, lankstinukus. Bendruomenės bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, partneryste ir atsakomybe, pagarba vienas kito poreikiams bei interesams.

Regiono ypatumai

Lopšelis-darželis „Gandriukas“ įsikūręs Eigulių seniūnijoje. Seniūnijos teritorija gausi žaliųjų plotų ir želdinių, kurie teikia galimybę gyventojams pasivaikščioti, pailsėti ir mėgautis laisvalaikio gamtoje. Nėra gamybinių įmonių, rajonas ramus, neužterštas. Pietiniame seniūnijos pakraštyje yra Kalniečių parkas, kuriame mokytojos kartu su vaikais aktyviai leidžia laiką (sportuoja, vaikšto, rengia iškylas). Čia įrengtos sporto ir vaikų žaidimų aikštelės, pavėsinės ir suoliukai, tamsiu paros metu nusidažantys įvairiomis spalvomis. Parko teritorijoje esančiame vandens tvenkinyje įrengtas fontanas. Šiaurinėje seniūnijos dalyje ošia visada žalias Klebonišio miškas. Vasarą, pavasarį ir rudenį vaikai kartu su mokytojais lankosi miške, stebi ir tyrinėja gamtą. Žiemos metu eina čiuožinėti rogutėmis, slidinėti.

Mokyklos savitumas

Mokykla atvira įvairių poreikių vaikams. Grupės ir grupių darbo laikas formuojami atsižvelgiant į tėvų poreikius. Įstaigos teritorijoje auga daug medžių, įrengtas sveikatingumo-basakojų takas, įkurti vaistažolių ir prieskoninių augalų daržai, pasodintas ir toliau plečiamas vaiskrūmių ir vaismedžių sodas, sukurta edukacinė-dendrologinė aplinka (medžiai sužymėti informacinėmis lentelėmis, kuriose pateikta glausta informacija apie medį). Patyriminei veiklai įkurta „lauko klasė“ (kupolas), įrengti „vabalų viešbučiai“, „inkilų kiemelis“, pakabinta STEAM lauko sienelė ir tentai („Paukščiai“, „Vabzdžiai“). Įrengta lauko muzikos instrumentų erdvė – trys lauko bongo būgnai ir ksilofonas. Daug dėmesio skiriama vaikų ir visos bendruomenės fizinei ir emocinei sveikatai stiprinti. Mokykla dalyvauja tarptautinėje programoje „Zipio draugai“, taiko socialinio – emocinio ugdymo „Kimochi“ programą.

Mokykloje taikoma į vaiką ir šeimą orientuota „Geros pradžios“ ugdymo metodika.

Pagrindiniai metodikos bruožai:

- ✓ Aktyvus šeimos dalyvavimas ugdymo procese (tėvai (globėjai) yra pirmieji vaiko ugdytojai, todėl svarbu užtikrinti pastovų įstaigos ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimą).

- ✓ Veiklos centrai ir erdvės grupėse (ugdomoji aplinka suskirstyta į veiklos centrus ikimokyklinio ugdymo grupėse ir erdves lopšelio grupėse).
- ✓ Individualizavimu pagrįstas į vaiką orientuotas ugdymas (kiekvienas vaikas yra unikalus, todėl planuojant ugdymo procesą, atsižvelgiama į individualias vaiko savybes, jo poreikius, mokymosi stilių).
- ✓ Mokymasis bendradarbiaujant (vaikai lengvai mokosi vieni iš kitų, todėl sudaroma galimybė vaikams veikti bendradarbiaujant, t. y. poromis, mažose grupelėse, didelėje grupėje).
- ✓ Pastovus pedagogų kvalifikacijos kėlimas (pedagogai nuolatos ir kryptingai tobulina savo kvalifikaciją, kad pasiektų aukštą profesionalumo lygį ir savo asmeniniu pavyzdžiu modeliuotų teigiamą požiūrį į mokslą jų ugdomiems vaikams, skatintų vaikus tapti žmonėmis, besimokančiais visą gyvenimą).

Įstaigoje sudarytos sąlygos integruotam užsieniečių, daugiakalbių ir (ar) iš užsienio grįžusių vaikų ugdymui(si). Tenkinami alergiškų, kitokio tikėjimo, vegetariškos mitybos vaikų poreikiai. Mokykloje teikiamos logopedo, meninio ugdymo mokytojų (šokio ir muzikos), psichologo ir mokytojo padėjėjo paslaugos.

Visos grupės aprūpintos šiuolaikine kompiuterine technika, internetu. Mokykla turi savo emblemą, vėliavą, himną.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Mokykla remiasi konstruktyvistine (J. Piaget) ir sociokultūrine (L. Vygotsky) teorijomis, bei taikoma „Geros pradžios“ metodika. Vadovaujamosi svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

2. Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

3. Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

4. Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

5. Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

6. Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

7. Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

8. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

9. Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

10. Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

11. Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

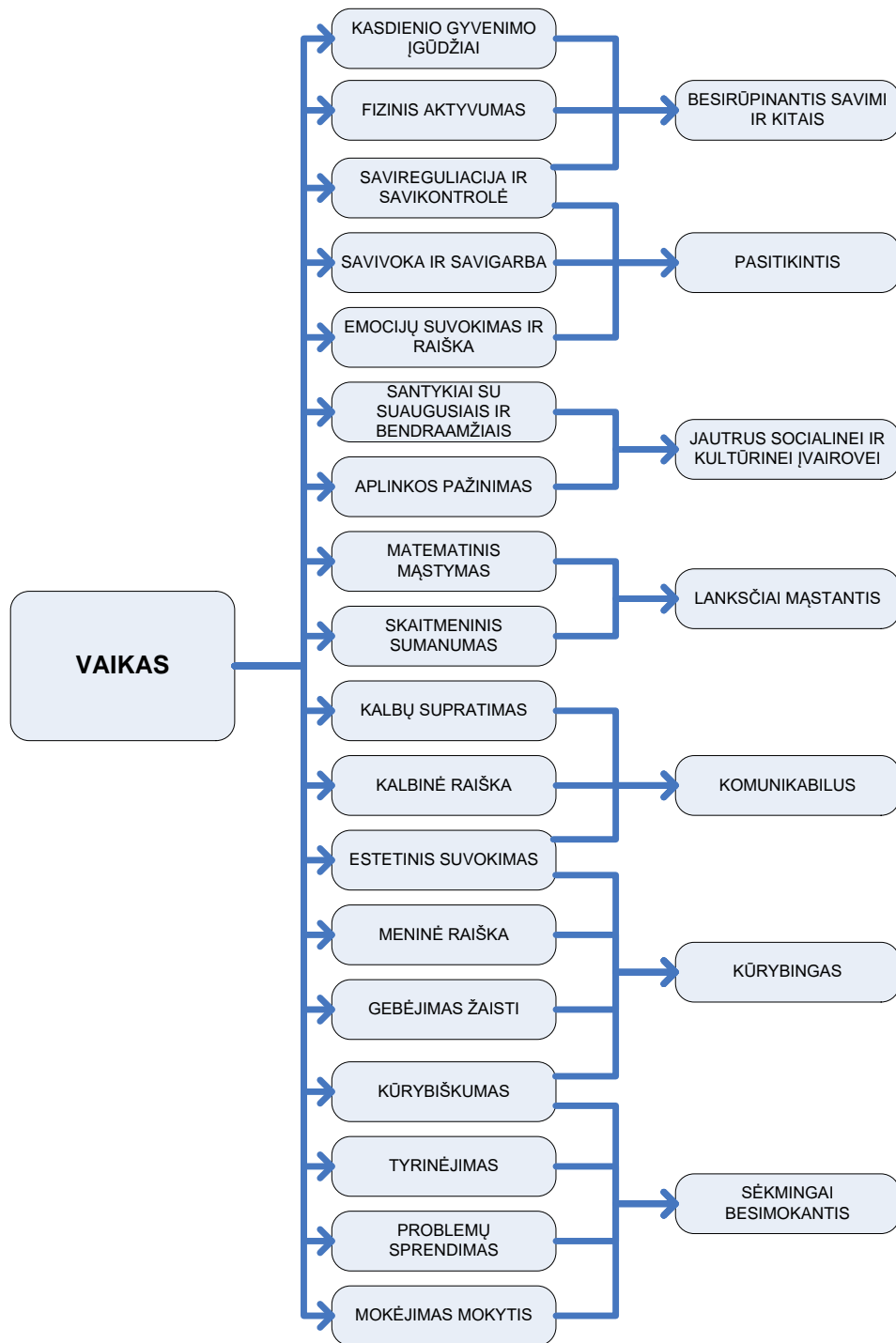
Uždaviniai:

1. Siekti, kad vaikas plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save.

2. Atsižvelgiant į vaiko poreikius, gebėjimus, galias ir tėvų lūkesčius, sudaryti vaikui saugią ir kūrybines galias skatinančią ugdymo(si) aplinką.
3. Plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą, raišką, santykius su vaikais ir suaugusiais, padėti kurti santykius, spręsti kasdienes problemas.
4. Sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį.

Ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys: kasdieninio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais; aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis sumanumas; kalbų supratimas; kalbinė raiška; estetiškas suvokimas; meninė raiška; kūrybiškumas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; gebėjimas žaisti; mokėjimas mokytis.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS, APLINKOS

„Mūsų sveikata ir gerovė“			
Ugdymosi turinio aspektai	Dėmenys	Iki 3 m. vaikai	3–6 m. vaikai
Fizinis aktyvumas.	Judėjimo džiaugsmo patyrimas.	Vartosi, ropoja, sėdasi, prisitraukia, atsistoja, siekia daiktų, juos stumdo, ridena. Eina sumažinto ploto paviršiumi, įveikdami	Juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. Žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, lavina pagrindinius judesius: šliaužia,

		kliūtis, lipdami į kalniuką. Nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo.	ropoja, bėga, eina, šuoliuoja, laipioja, meta. Bando įvairius ėjimo ir bėgimo būdus.
	Judesių tikslumo siekimas.	Laiko daiktą per alkūnes sulenktomis rankomis, purto, stuksena, perima iš rankos į ranką. Žaidžia pirštukų žaidimus. Atlieka įvairius rankos judesius (lanksto per riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, į viršų). Dėlioja, užsuka, atsuka, darinėja įvairius daiktus ir įrankius.	Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliodami, konstruodami. Savarankiškai valgo, dengia stalą, rengiasi, naudojasi buities įrankiais.
Sveika mityba.	Maisto įvairovės pažinimas.	Žiūri, varto knygeles, korteles, piešinius ir susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. Žaidžia režisūrinius maisto gamavimo žaidimus.	Klausosi tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, įvardija ką valgyti naudinga sveikatai. Tyrinėja sveiko maisto piramidę. Dėlioja žemėlapius (sveika – nesveika). Imituoja maisto gamavimo procesus. Plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina įvairius maisto produktus. Įvardina kokio maisto valgyti negalima (įtartiną kvapą, kito žmogaus nebaigto valgyti, gyvūno aplaižyto).
	Elgesys prie stalo.	Valgo savarankiškai, naudojasi stalo įrankiais, pasirenka su kokiu stalo įrankiu vartyti skirtingą maistą.	Įvardina elgesio taisykles prie stalo. Žaidžia režisūrinius ir vaidmeninius žaidimus (maitina lėles, serviuoja ir puošia stalą). Žino kodėl reikia tausoti maistą, kiek darbo reikia, kad maisto produktai atsirastų ant stalo.
Mano dienos ritmas.	Dienos ritmo pajauta.	Mokosi grupės dienvartė. Stebi kas dieną jau įvyko, kas dar įvyks.	Dėlioja dienos ritmą paveikslėliais. Tyrinėja savo energijos kaitą per dieną, žymisi paveikslėliais, aptaria kaitos priežastis.
	Judėjimo ir poilsio ritmo pajauta.	Tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą. Dėlioja paveikslėlius/žymi veiklas (aktyvi ar rami).	Mokosi atpažinti ženklus, kad kūnui reikia poilsio. Atlieka atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus. Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus (juda pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką).

Kūno švara ir aplinkos tvarka.	Rūpinimasis švara.	Susipažįsta su higienos reikmenimis. Ugdosi kūno priežiūros įgūdžius (prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius).	Klausosi dainelių, pasakojimų apie asmens higieną. Sužino apie virusus, bakterijas ir jų sukkeliamas ligas. Įvardina kodėl ir kada reikia plauti rankas.
	Tvarkos laikymasis.	Mokosi laikytis tvarkos. Rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus.	Diskutuoja apie aplinką (tvarkinga – netvarkinga, patogu – nepatogu, saugu – nesaugu, gražu – negražu). Pastebi ne vietoje padėtus daiktus, imasi iniciatyvos juos tvarkyti. Mokosi rūšiuoti šiukšles.
Saugaus elgesio įpročiai.	Elgesys su nepažįstamais žmonėmis.	Mokosi suprasti su kuriais žmonėmis bendrauti saugu (tėvai, globėjai, mokytojai ir kt.) Mokosi kaip reikia elgtis jeigu visai nepažįstamas žmogus kalbina, siūlo saldumynų, siekia liesti. Mokosi kur reikia kreiptis pagalbos ištikus nelaimėi.	Mokosi su kuriais žmonėmis saugu bendrauti, o su kuriais ne. Įvardina kur reikia kreiptis pagalbos ištikus nelaimėi ar patekus į bėdą (policininkai, gaisrininkai, medikai, pardavėjai). Žino kaip reikia elgtis, jeigu kalbina visai nepažįstamas žmogus ir siūlo saldumynų, pasivaikščioti ir kt.) Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami ir kokie netinkami. Mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę, tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui.
	Saugus elgesys gatvėje.	Mokosi šviesoforo spalvas.	Įvardina šviesoforo spalvas, pagrindinius kelio ženklus. Žaidžia eismo gatvėje žaidimus, mokosi laikytis eismo ženklų ir taisyklių. Skiria ir įvardina specialias saugumo priemones (atšvaitus, saugus diržus, šalmsus, liemenes).
	Saugus elgesys buityje ir gamtoje.	Mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su buities daiktais ir lauke.	Žino daiktus, kurie yra pavojingi sveikatai ir saugumui. Aiškinasi, kokie pavojai yra virtuvėje, vonioje ir kitose patalpose (elektros prietaisai, aštrūs daiktai, skalbimo/valymo priemonės, vaistai ir kt.). Mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. Mokosi kaip reikia elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų.

„Aš ir bendruomenė“			
Turinio aspektai	Dėmenys	Iki 3 m. vaikai	3–6 m. vaikai
Kas aš?	Savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška.	Savo poreikius (valgyti, žaisti, miegoti ir kt.) mokosi parodyti mimika, gestais, garsais, galvos linktelėjimu ar papurtydami galvą.	Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Mokosi įvairiais būdais parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus.
	Savo emocijų atpažinimas ir raiška.	Emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, baimę) išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Mokosi atpažinti ir įvardinti emocijas. Nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas. Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso.	Tyrinėja, atpažįsta savo emocijas žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus. Įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.
	Kūno pažinimas.	Savo kūno ribas pajaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, kutenami, kykuojami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami ką kuri kūno dalis daro, kaip juda. Stebi save veidrodyje, ant blizgių daiktų paviršiaus, žaidžia šešėlių žaidimus.	Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus. Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Aiškina, pasakoja kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali.
	Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas.	Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdieninėse veiklose: matuojasi išaugtus drabužėlius ar batus, naudojami ūgio matuokliais, žiūri anksčiau darytas nuotraukas.	Mokosi lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Kuria savo augimo juostas, atlieka augimo tyrinėjimo veiklas (matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai). Apibūdina savo kūno augimą, pokyčius. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia, samprotauja, kaip atrodys

			užaugę, ko norėtų išmokti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje.
Savo emocijų ir elgesio valdymas.	Emocijų ir jų raiškos reguliavimas.	Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam.	Pradedą valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando įvairius būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui.
	Dėmesio ir elgesio valdymas.	Mokosi tinkamai elgtis, nusišypsoti, taikiai žaisti greta, dalintis, palaukti savo eilės.	Stebi, tyrinėja, išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Žaidžią savireguliaciją plėtojančius žaidimus. Mokosi laikytis sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos, ugdomi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę. Išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus. Ugdomi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus.
Aš tarp kitų.	Ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams.	Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais išitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar poreikius.	Patys inicijuoja žaidimus, veiklas, siūlo idėjas, veiksmus, siužetą, kuria taisykles. Aiškinasi koks draugas yra geras ir koks yra blogas. Išbando įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus.
	Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas.	Žaidinami, matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas. Veiklose, kasdieninėje rutinoje atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).	Tyrinėja kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų: piešia save ir kitus, matuojasi, lygina akių, plaukų spalvą, kalba apie savo norus, pomėgius, gebėjimus, šeimas.
	Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas.	Mokosi suprasti, kad žmonės yra skirtingi (kalba, išvaizda, gebėjimais).	Mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus.

			Mokosi išklaudyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti.
Žmonės ir bendruomenės.	Žmonių įvairovės supratimas.	Pajaučia supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus.	Žmonių panašumus ir įvairovę pajaučia, tyrinėja, supranta žaisdami, bendraudami gyvai, drauge ką nors veikdami ir kurdami. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kultūros maisto, švenčių panašumus ir skirtumus pažįsta per įvairias medijas, keliones, susitikimus.
	Žmonių bendruomenių tyrinėjimas.	Per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Žiūri savo šeimos narių nuotraukas.	Tyrinėja, atranda, aiškina, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius (emociniai ryšiai, rūpinimasis vieni kitais, bendra veikla, draugystės ryšiai, kalba, papročiai, tradicijos).
	Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas.	Girdi savo gimtąją kalbą, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.	Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja pilietiniuose renginiuose, edukacinėse programose. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams (vėliava, herbas, himnas). Tyrinėja šalies žemėlapi, domisi vėliavos spalvų reikšmėmis, gintaru, Gedimino pilimi.
Mūsų praeitis, dabartis, ateitis.	Laiko tėkmės pajauta.	Laiko tėkmę pajaučia sąsajoje su savo veikla (kiek laiko užtrunka kažką padaryti) ir gyvenimo ritmu (ką aš veikiu per dieną). Eksperimentuoja su skirtingomis muzikos atkarpomis, smėlio laikrodžiais (laiko tėkmės pajautimui).	Pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas. Įvardina ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.
	Praeitis, dabartis, ateitis kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai.	Tyrinėja savo ir juos supančių žmonių gyvenimą <i>čia ir dabar</i> , netolimoje ir tolimoje praeityje.	Tyrinėja savo ir juos supančių žmonių gyvenimą <i>čia ir dabar</i> , netolimoje ir tolimoje praeityje. Išbando, lygina, komentuoja dabarties, praeities, ateities žaidimų, buities darbų, keliavimo būdų ir priemonių žmonių gyvenimo skirtumus.

			Atpažįsta liaudies dainas, mįsles, greitakalbes, liaudies žaidimus, sukurtus žmonių praeityje.
--	--	--	--

„Aš kalbų pasaulyje“			
Turinio aspektai	Dėmenys	Iki 3 m. vaikai	3–6 m. vaikai
Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas.	Klausymas.	Ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus, bendraudami su suaugusiais ir vaikais. Plečia pasyvų ir aktyvų žodyną. Ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą. Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, dainelių. Mokosi išklausti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge.	Plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų apie aplinką, įvykius, reiškinius. Mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.
	Žodinės kalbos suvokimas.	Kalbos supratimą išreiškia reaguodami į suaugusiojo kalbą gestais, mimika, veiksmais, pirmaisiais žodžiais. Žodine ar nežodine išraiška reaguoja išgirdę mokytojo kreipimąsi, jo kalbinami, klausinėjami, prašomi. Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinų ir veiksmų pavadinimus. Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką.	Aktyviai bendrauja. Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų. Susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žyminčių daiktus, reiškinius, veiksmus prasmę.

	Nežodinės kalbos suvokimas.	<p>Stebi aplinkinių veido mimiką, gestus, kūno kalbą.</p> <p>Aktyviai plečia žodinės kalbos suvokimo ir vartojimo gebėjimus, padedami kalbinančiojo veido išraiškos ir gestų.</p> <p>Plėtoja nežodinės kalbos suvokimą.</p> <p>Pradedą naudoti nežodines kalbos priemones (veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją) komunikuodami su suaugusiais ir bendraamžiais.</p>	<p>Atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška.</p> <p>Kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami.</p>
	Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas.	<p>Stebi atskirus objektus, spalvotus daiktus.</p> <p>Paskatinti mokytojo, kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius.</p> <p>Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis.</p> <p>Varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją.</p>	<p>Rodo domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.</p> <p>Kopijuoją ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties.</p> <p>Pradedą suprasti perkeltines prasmes.</p> <p>Domisi ir supranta knygos ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, jų funkcijas (viršelis, titulinis lapas, autorius, pavadinimas).</p> <p>Suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus (laikraštis, kalendorius, knyga, žurnalas).</p> <p>Imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide.</p>
Kalbinė raiška.	Kalbėjimas.	<p>Mimika ar pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose.</p> <p>Suaugusiojo padedami, kartoją girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniiais kalba apie</p>	<p>Tyrinėja kalbinės raiškos būdus keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas.</p> <p>Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios</p>

		save, savo norus, poreikius, išgyvenimus. Pasakoja apie tai, ką mato ir girdi. Vartoja paprastas mandagumo frazes.	kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Kalba apie tai ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia savo žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, būsenomis. Formuluoja klausiamuosius sakinius.
	Bendravimas ir komunikacija.	Pasitelkia žodinę ir nežodinę raišką aktyviai bendraudami ir komunuodami su suaugusiais ir bendraamžiais įvairiose veiklose.	Aktyvūs komunikacijos proceso dalyviai: kalba sau, kitiems, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia. Mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį. Išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas.
	Rašytinė raiška.	Bando imituoti, braukti, keverzoti, piešinėti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje.	Kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius. Kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus. Kuria istorijas apie raides ar garsus. Pamokyti piešiniuose, po darbėliais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodelius. Atranda raides skaitmeniniuose įrenginiuose.
Kalbų įvairovės suvokimas.	Kalbų ir kultūrų įvairovė, kalbinės tapatybės formavimas.	Klausosi suaugusiojo pasakojimų apie kitas kultūras, kalbas. Varto įvairiomis kalbomis parašytas knygeles. Klauso įvairių kalbų garso įrašų (dainelių, pasakojimų, eilėraščių).	Mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas. Pasitelkia neverbalinę kalbą, mimikas, gestus, aplinkos objektus.

„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Turinio aspektai	Dėmenys	Iki 3 m. vaikai	3–6 m. vaikai
Mane supantys daiktai.	Atrandu daiktus.	Tyrinėja įvairius daiktus juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami.	Daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas (pagal dydį, spalvą, tekstūrą). Bando suprasti kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję.

		Domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. Rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.	Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Ieško panašumų, skirtumų.
	Daiktai ir kasdienybė.	Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus. Žino, kad daiktai turi požymius, pagaminti iš skirtingų medžiagų.	Tyrinėja kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vienas nuo kitų. Atpažįsta daiktus pagal požymius (spalvą, tekstūrą, formą, kvapą), ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Pradedą suprasti daiktų vaizdavimą plokštumoje.
	Daiktai ir technologijos.	Žaidžia, tyrinėja aplinką. Susipažįsta su daiktais, kurie yra pagaminti žmogaus ir kurie gamtos.	Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstukų. Stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, aiškinasi gamtos objektų ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus. Domisi kaip yra kuriami daiktai. Aiškinasi kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo. Lygina praeities ir dabarties daiktus. Susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis. Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (mikroskopas, svarstyklės ir kt.). Naudojasi išmaniaisiais daiktais.
Gyvybė.	Pažįstu gyvybę.	Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja augalus. Junta augalų tekstūrų skirtumus.	Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis, pajunta tekstūrų skirtumus. Sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę.
	Gyvybė turi poreikių.	Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje. Pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui –	Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje. Pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę. Aiškinasi kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas. Seka paros, metų ciklą. Aiškinasi kaip gyvena augalai ir gyvūnai.

		maisto, vandens, būsto.	Varto knygas apie gamtą, žiūri vaizdo įrašus, klausosi pasakojimų apie gamtą. Stebi gamtos požymius skirtingais metų laikais, pildo metų gamtos kalendorių. Mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo.
	Netikėti atradimai.	Tyrinėja vandenį ir jo būvį: užšaldo į ledą, tirpina ledo kubelius. Spėlioja, eksperimentuoja, kurie daiktai skęsta, o kurie ne.	Atranda fizikinius reiškinius (jėgas, energiją, paprastuosius mechanizmus, magnetizmą). Eksperimentuoja su vandeniu (užšaldo į ledą, tirpina ledo kubelius, stebi vandens garavimą šiltą vasaros dieną). Spėlioja, eksperimentuoja, kurie daiktai skęsta, o kurie ne. Stebi vaivorykštę, aiškinasi kada ir kaip ji atsiranda. Tyrinėja objektų šešėlius.
Skaičiavimas ir modeliavimas.	Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus.	Stebi situacijas, kuriose yra skaičiai arba skaičiuojama. Atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu.	Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, žaidimus. Pradedą suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Mokosi skaičiuoti į priekį ir atgal (12-os ribose).
	Ką apie mus ir įvykius sako duomenys.	Pradedą reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti). Klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti.	Mokosi kelti klausimus apie artimiausią aplinką. Dalyvauja diskusijoje, kaip gali būti fiksuojami, renkami, koduojami duomenys. Mokosi piešinyje, diagramoje ar scheme pavaizduotus duomenis suprasti, apibūdinti, interpretuoti.
Matematiniai erdvės tyrinėjimai.	Matavimai kasdieninėje aplinkoje.	Veikia su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Supranta ką reiškia „pilnas“ ir „tuščias“. Lygina daiktus kilnodami, gretindami.	Lygina daiktus pagal ilgį, plotį, tūrį. Plečia su ilgio, masės, tūrio matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus).
	Eksperimentai su geometrinėmis figūromis.	Atranda, kad daiktus, objektus erdvėje galima apversti, pasukti, pastumti.	Atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį). Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos

		Reaguoja į daiktų savybę kaip forma, spalva ir pradeda suprasti ką reiškia „toks pats“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“.	šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinį objektų atvaizdus.
	Kaip apibūdinti vietą ir padėtį.	Išmoksta vis tiksliau apibūdinti savo ir objektų padėtį bei vietą kitų objektų ir žmonių atžvilgiu.	Susipažįsta su sekų modeliais (AB, BA, ABC, AAB, ABB, ARBA). Mokosi atpažinti, pratęsti seką, rasti jos trūkstamą narį, sukurti kitą to paties modelio sekos pavyzdį.
Skaitmeninių technologijų pasaulis.	Skaitmeninis raštingumas.	Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir įstaigoje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais).	Naudojasi jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (ribojant laiką). Susipažįsta su nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybėmis (piešimas, fotografavimas, garso ir vaizdo įrašas).
	Veiksmų sekos ir problemų sprendimas.	Atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles).	Susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka. Mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Žaisdami, konstruodami, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir kt.).

„Kuriu ir išreiškiu“			
Turinio aspektai	Dėmenys	Iki 3 m. vaikai	3–6 m. vaikai
Žaidimo raiška.	Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas.	Spontaniškai juda, sąveikauja su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes. „Atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdami ir pajausdami prisilietimą. Žaismingai kuria „bendravimo“ kalbą ir išgyvena bendrumo jausmą. Pažįsta savo kūno ribas ir galimybes.	Pažįsta savo kūno dalis ir galimybes įvaldant įvairias žaidimo formas ir būdus.

	Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas.	Juda erdvėje, žaisdami su objektais bei daiktais, tyrinėja juos supančią aplinką.	Moka pasirinkti arba ir patys susikurti erdves žaidimams.
	Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas.	Žaidžia režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese. Kuria jiems pažįstamas kasdienes socialines situacijas, bando atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas.	Žaidžia didesnėse grupėse, moka tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę, įtraukdami fantastinių elementų. Aptaria žaidimo temą, planuojamą siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja viena kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.
	Žaidimas – kaip simbolinių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis.	Domisi žaidimais, kuriems reikalingos taisyklės.	Žaidžia didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus, patys bando juos kurti.
Muzikos raiška.	Ankstyvasis muzikinis ugdymas(is).	Domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. Mėgdžioja aplinkos garsus, atkartoja toninius ir ritminius darinius. Domisi instrumentais.	Tyrinėja garsų ir muzikos pasaulį. Išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir rinktis kas patinka. Žaidžia muzikinius žaidimus. Atlieka įvairių dainų repertuarą, improvizuoja balsu.
Šokio raiška.	Judesio tyrinėjimas.	Juda natūraliai, džiaugsmingai. Judesiai spontaniški, neturintys struktūros.	Mėgaujasi įvairiais judesiais, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę. Susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais.
	Judesio elementai.	Pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.	Juda erdvėje išivaizduojama vingiuota linija. Mokosi koordinuoti savo kūną, jį valdyti (juda ta pačia puse, išlaiko pusiausvyrą, demonstruoja lankstumą, reguliarų ir gilų kvėpavimą). Spontaniškus judesius keičia į sąmoningą struktūruotą judesių seką, judesys tampa šokiu.

	Šokio kultūra.	Stebi kitus šokančius, bando juos pamėgdžioti.	Perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdami susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria, atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje). Supranta šokių kompoziciją (šokio žingsnius, sekas, stilių, judėjimo kryptį, erdvę), stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką.
Dailės raiška.	Vizualaus pasaulio tyrinėjimas.	Stebi, tyrinėja, liečia aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius dėmesį savo vizualinėmis savybėmis.	Lankosi muziejuose, parodose, žiūri kokybišką animaciją.
	Vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas.	Tyrinėja įvairias vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą.	Piešia, išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas.
	Grafinė ir spalvinė raiška.	Kuria, piešia įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais.	Kuria, piešia įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais. Išbando įvairias grafikos technikas (monotipija, lino raižinys, grotazas, koliažas). Eksperimentuoja su įvairiomis technikomis, dažais (juos maišo, žaidžia linijomis, dėmėmis).
	Erdvinė raiška.	Žaidžia, čiupinėja, minko, stebi skirtingas dvimačių ir trimačių formų objektus. Atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes.	Lipdo skirtingų formų objektus, konstruoja erdvinius objektus iš skirtingų medžiagų.
Teatro raiška.	Vaidybos tyrinėjimas.	Naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, gestus. Žaidžia su „pirštukinėmis“ lėlėmis.	Atlieka simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas. Dalyvauja teatro pasirodymuose, pasakų vaidinimuose su lėlėmis.

Ugdymo(si) metodai.

Žaidybiniai metodai – skatinantys vaikų interesą, teigiamas emocijas, dėmesio sukaupimą, tarpusavio bendravimą, išgyvenimą, atradimo džiaugsmo patyrimą. Aktyviai veikdamas žaidybinėse situacijose vaikas kuria, išreiškia save, bendrauja su bendraamžiais, suaugusiais, išklauso kitus, siūlo savas idėjas, atranda ir perima svarbiausias dvasines vertybes.

Aktyvieji metodai – sudaroma galimybė vaikui spręsti visus su juo susijusius gyvenimo klausimus: aplinkos kūrimo, veiklos planavimo. Pedagogas įsiklauso į vaiko mintis, kartu su vaiku mąsto ir sprendžia įvairias problemas, aiškinasi reiškinius, jų esmę ir kt. („minčių lietus“, „interviu“, stebėjimas, ekskursijos, išvykos, dialogas).

Pokalbio metodai - vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti.

Praktiniai metodai – ugdymo proceso metu suteikiantys galimybę vaikams atlikti įvairiausių praktinius būdus, susipažinti su juos supančia aplinka.

Pagalbos – paramos metodai – padedantys pažinti ir suprasti juos supančią aplinką, išmokti vienu ar kitu veiksmu.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaikų ugdymosi pažanga ir tęstinumas – tai vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padedanti siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės. Vaikų ugdymosi pažangos ir tęstinumo tikslas – geriau pažinti kiekvieną vaiką numatant jo ugdymosi perspektyvą, kryptingai planuoti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, nuosekliai vertinti taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, sukurtos aplinkos ir pagalbos vaikams poveikį kiekvieno vaiko pažangai bei derinti vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, švietimo pagalbos specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą.

Vertinimo būdai ir metodai: stebėjimas, pokalbis, diskusija, įvairių atliktų darbų ir užduočių analizė, bendradarbiavimas su tėvais.

Vertinimo formos. Individualios pažangos aplankas – tai įvairiais būdais kaupiama informacija apie kiekvieną vaiką, jo pasiekimus ir gebėjimus (piešiniai, rankdarbiai, įvairios užduotys, diplomai ir kt.). Vaikui pereinant į priešmokyklinio amžiaus grupę perduodami ir vaiko pasiekimų aplankai.

Vaikų pasiekimai vertinami vaiko ugdymosi pasiekimų žingsniais, kurie rodo vaiko pažangą nuo gimimo iki šešerių metų. Pradinis vaiko pasiekimų vertinimas atliekamas pradėjus vaikui lankyti mokyklą. Įvertinami vaiko turimi gebėjimai, išsiaiškinami jo poreikiai. Kiti vaiko pasiekimų vertinimai mokykloje atliekami 2 kartus per metus: rudenį (spalio mėn.) ir pavasarį (gegužės mėn.).

Ugdymosi pasiekimų žingsniuose aiškiai matomi ir atpažįstami vaiko ugdymosi pasiekimai – žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos. Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimo tikslas – padėti vaikui nuosekliai ugdytis ir bręsti kaip asmenybei, nustatant esamus ugdytinių gebėjimus ir numatant tolimesnio ugdymo(si) gaires bei mokyklos veiklos sėkmę.
